

het voor alle tijden schoon, omdat het aesthetische of algemeene buiten tijd is. Voor de tijdgenooten was zulk een product niet volkomen aesthetisch te genieten, omdat het beeldend genoeg, de vreugde der innerlijke schoonheid verloren ging in de religieuze sfeer, die nagenoeg de aesthetische sfeer verstikte.

Thans, nu het rein-aesthetische in *volstrekten* vorm tot uitdrukking komt, wordt het mogelijk in eigen tijd schoonheidsvreugde te beleven aan een werk van kunst, dat geen andere bedoeling heeft dan de ziel te verrijken door en te bevruchten met geestelijke schoonheidsontroeringen.

Om deze hoogte te bereiken moesten de schilders eerst het middel veroveren en beproeven. Dit hebben dan de impressionisten, luministen, symbolisten en kubisten gedaan. In toepassing kwam de schilderkunst als zelfstandig beeldende kunst bij den Rus Wasili Kandinsky. Het geheele werk van dezen oprechten, edelen werkman is gegrond op het zoeken en ten slotte ook vinden van het Algemeene of rein-aesthetische in de dingen. *Door de natuur heen* is hij *boven de natuur uitgekomen* aan het grenzenlooze rijk van het rein-beeldende.

XIV

De schilders van dezen tijd zoeken het Algemeene, ieder op zijne wijze.

Dit Algemeene is het innerlijke.

Wanneer twee objecten het ronde gemeen hebben, zijn zij, met betrekking tot *hun vorm*, voor den beeldenden schilder gelijk. Wanneer twee dingen het horizontale gemeen hebben, dan is de *beeldende richting* eveneens gelijk. Het doet er niet toe, of het voorwerp dat tot aesthetisch uitgangspunt dient, een lamp is, een boom of een man in een boot. Het gaat slechts om de innerlijke vormbepaling en deze innerlijke bepaling van den vorm, die zuiver aesthetisch in beginsel is, maakt alle dingen van beeldenden aard. Met betrekking tot de kleur is het 't zelfde. Voorheen, toen de schilder het realistisch-bizondere zocht en uitdrukte, b.v. een voorwerp van hout naast een voorwerp van steen, toen waren de dingen *different*. Juist deze diffe-